

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Filozofická fakulta

Ústav věd o umění a kultuře

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor práce a studijní obor: Lenka Opatrná, Kulturní studia

Název práce: STŘEDOZEMĚ VS. ZÁPADOZEMÍ

Oponentka práce: Mgr. Vera Kaplická Yakimova, Ph.D.

Slovní vyjádření, náměty a otázky k obhajobě:

Diplomová práce Lenky Opatrné se věnuje komparací dvou oblíbených a zásadních ság žánru fantasy literatury – J. J. R. Tolkienovým knihám *Pán prstenů* a *Hobit* o Středozemí a příběhům George R. R. Martina *Píseň ledu a ohně*. Autorka využívá různé naratologické teorie pro analýzu materiálu a soustřeďuje se na fungování fikčního světa, jeho postav, prostředí aj. V druhé části pak srovnává filmovou/seriálovou adaptaci s původním literárním textem. Diplomová práce je jasně strukturována, jednotlivé kapitoly na sebe logicky navazují, použitá literatura je vhodně vybrána a dobře použita.

Kdybych se již zaměřila konkrétněji na text diplomové práce, musím hned konstatovat, že obzvláště jeho první část, která se věnuje literárním textům, může sloužit jako příklad pro psaní textů tohoto druhu. Přístup autorky k teoretické literatuře a primárním textům je pečlivý, korektní a přesvědčivý. Opatrná vypráví příběh, který sleduje stanovenou linku a není těkavý, ani nenechává nedomyšlené nitě. Autorka si předem vytyčila problémy, kterým se chce věnovat a u každého z nich se nezamotává do mnoha různých pohledů a teorií. Stručně a jasně představí pohled na daný teoretický problém (např. charakterizace postav, stavba fikčního světa atd.) a ukáže, jak se tato definice uvede do komparativní praxe. Vypadá to jako samozřejmost, ale z mé zkušenosti vedoucí a oponentky potkávám takovou lehkost při psaní málokdy. Jediná drobná nejistota z mé strany se týká použití Proppovy knihy *Morfologie pohádky*, která je zde uvedena spíše jako zajímavá odbočka na s. 23-24. Autorka zde píše:

„Můžeme dokonce najít několik přímo ukázkových příkladů. Jedním z nich je odchod Bilba z Kraje, který dokonale sedí na první z Proppových funkcí jednání postav, tedy na odchod jednoho člena rodiny. Jedna z dalších ukázkových podobností se nám nabízí u Proppova osmého bodu, škůdce působí jednomu ze členů rodiny škodu nebo újmu. Pamatujete na to, jak byl Frodo zraněn cestou do Roklinky? Vyloženě ukázková újma na zdraví a také manipulace škůdce s naším hrdinou. Takto bychom mohli pokračovat dál a dál, ale toto nám jako ukázka bohatě stačí. Dostatečně jsme si naznačili, jak bychom při aplikaci Proppovy teorie museli postupovat.“

Z mého pohledu je to spíše ukázka, jak s touto teorií nepostupovat, jelikož ta pro mě dává smysl jako celek, tj. při přítomnosti celkové struktury, a ne oddělených prvků. Odchod z domu

můžeme najít skoro v každém příběhu, nedělalo by to z něj však kouzelnou pohádku, a tím i materiál pro morfologickou analýzu dle Proppovy teorie.

Tuto delší citaci požiji zároveň k další drobné poznámce, která se týká autorčina stylu. Nemohu s čistým svědomím tento typ výrazu Lence Opatrné vyčítat, ale je nutné říct, že občas je až příliš frivolní. Jako jiný příklad mohu uvést následující řádky ze strany 28: „Stoprocentně jistě můžeme říct jen to, že Martinův svět rozhodně není černobílý, má spíš padesát odstínů šedi.“ A dál na stejné straně: „...museli by Lannisterové odtáhnout se staženým ocasem na Casterlyovu skálu. Nic takového se však nestane.“ Přesto je nutné říct, že tyto výrazy jsou v menšině a nejsou v celku až tak rušivé.

Druhá velká část práce se pak věnuje komparaci filmových/seriálové adaptaci již interpretovaných knih z první kapitoly. Zde autorka pokračuje v čtivém a věcném způsobu psaní, ale celkově jí zde chybí teoretické pojmy, kterými by vizuální media obsáhla. Nenahlíží na adaptace ani z hlediska adaptačních teorií, ani z hlediska teorie filmu. Najdeme zde už spíše výjimečně podařené komparace, například kdy porovnává funkční změny v pozici trpaslíků u Tolkienových adaptací. Ty jsou pro adaptační studia velice pozoruhodné a věnovalo se jim hodně autorů. Opatrná se bohužel v této kapitole neobrátila k žádné sekundární literatuře, ale jen k materiálům ze zákulisí. Místo toho, aby zůstala u výborné textové analýzy, kterou předvedla v první části, zde autorka propadne otázkám po tom, jak si tvůrci „poradili“ s literárním textem. Jejím zdrojem se tak zde stávají vlogy, rozhovory s režisérem a autorem, knihy o jejich produkci. Dochází tak k rychlým soudům jako například na s. 64, kdy pojednává o tom, že George R. R. Martin měl představu o železném trůnu ve své sáze jako o nadměrně velké, nesymetrické, přímo „ošklivé“ věci. Autorka pak tento moment interpretuje jen touto větou: „Pro natáčení by však takový trůn byl dost nepraktický a také neuvěřitelný.“ V podobném duchu autorka interpretuje změnu ve vnější podobě některých postav v seriálu *Hra o trůny* a jejich zranění. Například na s. 62 autorka „vyřeší“ fakt, že v seriálu má Tyrion jen zjizvený obličej, ale ne uříznutý nos tím, že usoudí: „Důvody byly jak praktické – herec Peter Dinklage by musel trávit spoustu času v maskérně – tak právě estetické. Tyrion nikdy nepatřil ke krasavcům, nakonec je to přeci jen trpaslík, skřet, ale kdo by se chtěl pořádkem dívat na znetvoření takového rozsahu? Zvláště když se jedná o postavu, která má v celém seriálu nejvíce prostoru.“ Tato interpretace se mi zdá velice zjednodušující a nedostačující. Autorka by se mohla během obhajoby k této změně vrátit a zamyslet se, zda nenajde jinou cestu k její interpretaci.

Přes všechny zmíněné připomínky musím znovu konstatovat, že diplomová práce Lenky Opatrné je nadstandartní a s radostí jí doporučuji k obhajobě.

Navrhovaná klasifikace: výborně

.....
podpis oponenta práce

V Českých Budějovicích dne 19. srpna 2020

Stupeň klasifikace:	Výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------